

ANEXA

Notă: Pentru elaborarea prezentelor comentarii au fost analizate amendamentele adoptate de Comisia pentru politică economică, reformă și privatizare, așa cum apar în avizul asupra Proiectului de Lege pentru aprobarea OUG 50/2010.

1. Amendament la art. 8 - Directiva ca instrument de drept comunitar nu este obligatorie în privința formei, ci a scopului care trebuie atins. Prin urmare, nu este neapărat nevoie ca textul să fie „preluat întocmai” pentru ca transpunerea să fie conformă scopului directivei. Or, scopul articolului 4 din Directiva 48/2008 este protejarea și informarea consumatorilor atunci când se face publicitate unui contract de credit. Faptul că în transpunerea acestui articol legiuitorul român a hotărât ca orice formă de publicitate a unui contract de credit, indiferent că indică o rată a dobânzii ori alte costuri, sau nu, să indice informațiile obligatorii prevăzute nu reprezintă o abatere de la scopul articolului, ci o întărire a acestuia, printr-o dispoziție mai strictă și un nivel mai bun de protecție a consumatorilor, dar în niciun caz nu reprezintă o „derogare” față de directivă.

2. Amendament la art. 9 - Față de punctul 1, aici situația este inversă, amendamentul propus constituind o transpunere neconformă a Directivei 48/2008, întrucât prin eliminarea menționării DAE, nivelul de protecție și informare a consumatorilor prevăzut în Directivă nu mai este atins.

3. Amendament la art. 20 - Alineatul nou introdus nu clarifică faptul că pot fi solicitate documente suplimentare, ci introduce numai posibilitatea de prelungire arbitrară a termenului în care creditorul trebuie să trimită un răspuns consumatorului privind acordarea sau nu a creditului. În mod normal, documentele de care este nevoie pentru analiza situației consumatorului în vederea încheierii unui contract de credit sunt cunoscute și bine stabilite de către fiecare creditor în parte. Situațiile în care ar fi nevoie de documente suplimentare sunt mai rare. Prin urmare, amendamentul propus nu face decât să transforme o situație de excepție în regulă, în detrimentul consumatorilor.

4. Amendament la art. 30, alin. 1 - Într-adevăr, pct. 28 din Preambulul Directivei 48/2008 stabilește că în vederea evaluării bonității consumatorilor, creditorii ar trebui să consulte și bazele de date relevante. Directiva nu impune obligativitatea evaluării bonității prin consultarea bazelor de date relevante, ci lasă la latitudinea statelor membre adoptarea unei dispoziții în acest sens. Motivul este destul de simplu, impunerea obligativității consultării unor baze de date relevante ar fi însemnat, în mod indirect, obligativitatea creării unor astfel de baze de date acolo unde nu există. Totuși acolo unde aceste baze de date există este bine ca acestea să fie consultate, iar acest lucru îl impune OUG 50/2010, ca o adaptare la specificul național.

5. Amendament la art. 30, alin. 3 - Art. 30 alin. 2 stabilește obligația creditorului de a actualiza informațiile privind consumatorul și de a evalua bonitatea acestuia de fiecare dată când valoarea totală a creditului se modifică, de comun acord, în sensul unei creșteri semnificative. OUG 50/2010 definește creșterea semnificativă ca o creștere de peste 15% din valoarea inițială a creditului. Scopul regulii stabilite prin art. 30 este evident – evitarea apariției situațiilor de supra îndatorare, atunci când consumatorii nu-și mai pot plăti datoriile. Regula este una care folosește ambelor părți – consumatorului pentru că îl împiedică să se împrumute excesiv, creditorului pentru că în acest fel se asigură că ratele dobânzii vor fi plătite.

Întrebarea care se pune în acest caz este dacă trebuie lăsată la dispoziția creditorilor stabilirea pragului de creștere semnificativă. Având în vedere importanța regulii, așa cum am arătat mai sus, considerăm că soluția aleasă prin art. 30, alin. 3 este una corectă, respectiv stabilirea pragului la 15% din valoarea inițială

a creditului. Ne vedem nevoiți să apelăm din nou la experiența din trecut pentru a motiva această opțiune. Este binecunoscută practica acordării „creditului cu buletinul”, în care consumatorii puteau încheia contracte de credit fără a trebui să dovedească în vreun fel capacitatea de a plăti ratele dobânzii. La fel de bine știut este faptul că această practică, care a dăunat atât consumatorilor, cât și creditorilor, nu a încetat decât după intervenția autorităților, în speță BNR.

Stabilirea clară a unei reguli pentru verificarea bonității consumatorului este de natură a elimina asemenea situații precum cea descrisă.

6. Amendament la art. 32 - Amendamentul propus reprezintă o transpunere neconformă a art. 9, alin. 2 din Directiva 48/2008, care impune obligativitatea informării consumatorului în cazul în care respingerea cererii de creditare se bazează pe consultarea unei baze de date. Directiva nu diferențiază între respingerea bazată exclusiv pe consultarea unei baze de date și cea bazată pe motive cumulate. Scopul articolului este protejarea consumatorilor – în practică au fost destule cazuri în care consumatorii s-au trezit raportați incorect către Biroul de Credite – este bine ca aceștia să știe, în cazul în care nu au fost informați, că datele lor se află într-o bază de date a rău-platnicilor pentru a se putea apăra în cazul în care raportarea către baza de date a fost incorectă (să solicite ștergerea din baza de date a datelor personale, să revină asupra cererii de creditare etc.). Amendamentul propus limitează protecția conferită prin directivă numai la cazurile în care respingerea se bazează exclusiv pe consultarea unei baze de date, constituind o transpunere neconformă a Directivei.

7. Amendament la art. 35, alin. 1, lit. a și b – Amendamentul analizat este propus „pentru coroborarea art. 35 lit. a și b cu prevederile art. 40 care stipulează expres posibilitatea modificării prin act adițional.” Aici este o diferență de nuanță - art. 40 nu permite în mod expres modificarea costurilor menționate la art. 35, alin. 1, lit. a și b, ci obligă creditorii ca atunci când modifică clauzele contractuale, a căror modificare nu este interzisă, să încheie acte adiționale pentru informarea și protejarea consumatorilor.

Practic amendamentul propus elimină, pe baza unei motivări răsturnate și incorecte, interdicția majorării unor costuri sau introducerii unor noi pe durata derulării contractului. Chiar dacă aceste majorări sau introduceri ar fi făcute prin acte adiționale și de comun acord, acceptarea amendamentului nu ar face decât să dăuneze grav consumatorilor, creând posibilitatea apariției unor abuzuri din partea creditorilor.

Amendament la art. 35, alin. 1, lit. d - Scopul regulii stabilite prin OUG 50/2010 este în mod evident de a împiedica impunerea în sarcina consumatorilor a unor costuri suplimentare față de cele plătite deja prin rata dobânzii și incluse în calculul DAE. De asemenea, se evită o diferențiere față de consumatorii care aleg să utilizeze sumele din credit altfel decât prin instrumente de plată electronice tip card de credit/debit. Nu credem că „dificultatea” unei soluții tehnice ar trebui să determine eliminarea unei reguli care protejează consumatorii și crearea unei diferențe de regim în funcție de instrumentul de plată utilizat.

8. Amendament la art. 36 - Amendamentul nu face decât să deschidă posibilitatea creditorilor de a stabili un număr nelimitat de comisioane pentru diferite servicii, ceea ce nu ar avea ca efect decât inducerea unei stări de confuzii în rândul consumatorilor. Comisionul unic este destinat să acopere costurile creditorului pentru anumite servicii având caracter ocazional, prestate la cererea expresă a consumatorului.

În acest caz singurul prejudiciu adus consumatorilor ar putea fi produs prin stabilirea unor valori ale comisionului unic care să nu corespundă costurilor creditorului, ci care să aibă drept scop obținerea unui câștig suplimentar pe seama consumatorilor.

9. Amendament la art. 37, lit. b – Doar o mică observație – în amendament se face referire la art. 95, alin. 8 care nu există, nici măcar în varianta de amendament, cel mai probabil fiind vorba de alin. 7 propus de Comisie. Propunerea va fi discutată la amendamentele propuse la art. 95.

10. Amendament la art. 38, alin. 2 și 3 – Nu vedem în ce măsură art. 38, alin. 2 este ambiguu. Amendamentul propus nu face decât să permită creditorilor aplicarea dobânzii penalizatoare la toate sumele restante prevăzute în contract, deci inclusiv dobândă și comisioane.

11. Amendament la art. 40, alin. 1, 2 și 5, coroborat cu 13. amendament la art. 41, alin. 1 - Se elimină practic interdicția modificării clauzelor contractuale altfel decât prin act adițional, creditorul având posibilitatea de a modifica contractul numai în baza unei simple notificări a consumatorului. Coroborând amendamentul la art. 35, lit. b și c cu cele la art. 40 și art. 41, vom ajunge practic la concluzia că, dacă aceste amendamente sunt acceptate, creditorul va avea posibilitatea de a modifica clauzele contractuale referitoare la costuri, prin introducerea unor noi sau modificarea cuantumului celor existente, numai în urma unei simple notificări a consumatorului, fără a mai fi nevoie de încheierea unui act adițional, situația absolut în defavoarea consumatorilor.

17. Amendament la art. 59, alin. 3 – Forma actuală a art. 59, alin. 3 din OUG 50/2010 nu reprezintă o transpunere incorectă a art. 14 din Directiva 48/2008. Faptul că în Directivă nu este precizat momentul de la care exercitarea dreptului la retragere își produce efectele nu înseamnă că este interzis statelor membre să clarifice acest aspect. Art. 59, alin. 3 nu face decât să lămurească problema în discuție, stabilind că exercitarea dreptului la retragere își produce efectul de la momentul expedierii notificării de către consumator. De altfel această regulă poate fi dedusă prin interpretarea art. 14, alin. 3, lit. b din Directiva 48/2008, așa cum a fost transpus prin art. 59, alin. 4 din OUG 50/2010, care stabilește că achitarea creditului sau a părții de credit trasă și a dobânzii către creditor se efectuează nu mai târziu de 30 de zile calendaristice de la **expedierea notificării de retragere** de către consumator.

18. Amendament la art. 60 – Amendamentul propus reprezintă o transpunere neconformă a Directivei 48/2008. Conform art. 14, alin. 3, lit. b din Directivă, în cazul exercitării dreptului la retragere, creditorul nu poate solicita nicio compensație cu excepția celei pentru orice taxe nerambursabile plătite de către creditor administrației publice. Extinderea excepției și la eventuale costuri angajate de creditor la momentul exercitării dreptului la retragere prin amendamentul propus aducere atingere scopului art. 14, alin. 3, lit. b – de a proteja consumatorii și de a evita ca exercitarea dreptului la retragere să le fie limitată prin impunere unor compensații excesive.

21, 23. Amendamente la art. 71 – Scopul notificării către consumator a cesiunii este, pe lângă opozabilitatea acesteia, informarea asupra schimbării creditorului, astfel încât consumatorul să-și poată valorifica drepturile, dar și să știe exact către cine va trebui să-și îndeplinească obligațiile. Înscrierea cesiunii în Arhiva Electronică de Garanții Reale Imobiliare ar putea fi stabilită ca o modalitate suplimentară, facultativă de asigurare a opozabilității cesiunii.

24. Amendament la art. 73, alin. 3, lit. c – Amendamentul propus reprezintă o transpunere neconformă a art. 19, alin. 2 din Directiva 48/2008. Formularea din amendamentul propus aduc atingere scopului textului Directivei, permițând creditorilor eliminarea din costul total a unor sume de care consumatorul nu este informat.

25. Amendament la art. 79 – Scopul introducerii interdicției de la art. 79 este de a elimina posibilitatea inducerii în eroare a consumatorilor. Eliminarea art. 79 nu face decât să mențină actuala stare de fapt și să dea posibilitatea apariției unor practici comerciale incorecte. Considerăm cinică motivarea introducerii amendamentului prin protejarea interesului consumatorilor, din moment ce, în fapt, se urmărește protejarea intereselor economice ale creditorilor.

28-32, 34. Amendamente la art. 86, 88, 89 și 92 – Prin reducerea la jumătate a cuantumului amenzilor care pot fi aplicate ANPC este lăsată practic fără instrumentul care ar asigura aplicare efectivă a regulilor din OUG 50/2010. Nu putem fi de acord cu motivarea că un cuantum mare al acestor amenzi poate genera abuzuri din două motive. În primul rând există o procedură judiciară de contestare a proceselor verbale de sancționare și în al doilea rând, din experiența ultimilor ani, în mare parte din cazurile în care amenzile aplicate creditorilor au fost contestate în instanță, hotărârile instanțelor au confirmat legalitatea aplicării acestora.

36. Amendament la art. 95, alin. 1 – Art. 36 determină, pentru contractele aflate în derulare, eliminarea unor comisioane percepute abuziv, al căror caracter ilegal a fost constatat în repetate rânduri prin hotărâri ale instanțelor. Eliminarea comisiunilor în cauză se face nu din considerente de denumire, ci din cauza modului de formare și al motivului aplicării lor.

38. Amendament la art. 95 – Păstrarea nivelului valorii nominale a ratei dobânzii actual, în condițiile unei raportări la indici Euribor sau Libor aflați la minime istorice va avea efecte extrem de grave asupra consumatorilor.

Trebuie avut în vedere faptul că majoritatea contractelor de credit aflate în derulare sunt încheiate pentru perioade mari de timp. Nivelul actual al indicilor de referință nu se va mai păstra decât pentru o scurtă perioadă de timp.

În aceste condiții, dacă amendamentul ar fi acceptat, s-ar ajunge în viitorul apropiat la o creștere a nivelului ratei dobânzii ceea ce ar însemna o atingere a drepturilor consumatorilor consfințite prin contractele de credit încheiate cu banca. Apreciem că scopul OUG 50 este protejarea consumatorilor și nu aducerea acestora în situația de a nu mai putea plăti ratele dobânzii, în timp ce băncile ar avea de câștigat din nou.